

Po svoji vsebini pričajo te plošče o razvitem gospodarskem prometu. Po vsebini so to zadolžnice, pobotnice, listine o hrambi blaga, sodni zapisniki, trgovska pisma ipd.

Naj kot primer navedem v prevodu zadolžnico št. 54 (str. 77): 5 min (2,5 kg) prečiščenega srebra ima Buzazu (terjati) v breme Tabsilaššurja. Od uradnega dne Idi'abuma, sina Aššurrabija, v mesecu *abšarrani*, ko je eponimni uradnik (= limu) Masi-ilu (pa) do 40. uradnega dneva, bo dolžnik plačal. Če ne plača, doda 1,5 sekla mesečno za vsako mino kot obresti (t. j. 30 odstotkov). Hiša (Kienast domneva, da je s tem izraženo, da vsa dolžnikova »hiša«, t. j. družina, zajamči zanj).

Kakor je že eden najboljših strokovnjakov glede staroasirskih tekstov, Pavel Garelli v svoji oceni (v AfO, XX, 1963, 168 ss.) opozoril, zasluži posebno pozornost pismo št. 62. Trije pisci pisma javljajo, da je karavanska pošiljka 245 vrst blaga srečno dospela; sledi obračun o razdelitvi blaga. Nato sledi obračun o drugi pošiljki, ki je obsegala 120 vrst blaga. Zanimiv je konec. Zelo znani trgovec Pūšukēn le bil zaloten pri tihotapstvu in vržen v ječo, kjer so »straže trdne (neizprosne)«. Nato se omenja, da je pokrajinska domača (= neasirska) vladarica (!) (*rubātum*) ukazala, naj poslej strogo pazijo na tihotapce. Zato pismo svari adresata, naj ne skuša vtihotapiti meteorskega železa, ampak naj ga shrani v kaki dobri hiši onstran meje. Prav tako naj ne sprejme uslug drugih tihotapcev; pride naj v mesto (Kaniš), da se bo s pisci pisma posvetoval.

Ediciji je Kienast dodal sezname: imen krajev, bogov, oseb, eponimnih funkcionarjev, mesecev in obravnavanih strokovnih izrazov.

Piscu in založbi gre priznanje, da je edicija teh zanimivih staroasirskih tekstov v vseh ozirih skrbno urejena in lepo opremljena. Naj bi le kmalu našla še strokovnih obdelovalcev!

V. Korošec

Parrot André, Sumer (L'Univers des Formes. Collection dirigée par André Malraux et George Salles), Paris (Gallimard) 1960, XLVIII — 400, str., 4°.

V prvem zvezku zbirke »L'Univers des Formes« je podal André Parrot izčrpen pregled sumerske umetnosti. Avtor A. Parrot je višji konservator (conservateur en chef) v Louvru. Na tamkajšnji Ecole du Louvre deluje tudi kot profesor za orientalsko arheologijo in splošno umetnostno zgodovino. Velike zasluge si je pridobil kot vodja izkopavanj. L. 1927 je sodeloval pri izkopavanjih v Neirabu (v Siriji) in kmalu samostojno vodil izkopavanja v Baalbeku, v Tello in v Larsi. Od l. 1933 pa vodi izkopavanja v mestu Mari ob Srednjem Evfratu.

Ko ogledujemo njegovo bogato zbirko Sumer, se nam zdi kar komaj verjetno, kar ugotavlja A. Malraux v svojem predgovoru: »v začetku našega stoletja bi v umetnostnih zgodovinah zastonj iskali besedo: sumerski... Dve tretjini del zbranih (v Parrotovi zbirki)... sta bili še l. 1930 specialistom nepoznani, ker sta bili odkriti pozneje.« (str. XI).

A. Parrot pričenja po kratkem uvodu z zgodovino izkopavanj (7 ss.). Nadaljuje s prazgodovino (37 ss.), ki ji sledi doba mestnih držav ali zlata doba sumerske zgodovine (mesta Ur, Lagaš, Mari). Za skoro dve stoletji prekine

razvoj Sargon, ki ustanovi Akadsko državo. Nato pride doba Gutejcev in novosumerska doba, za njo stopijo v ospredje Amoriti, ki stvorijo babilonsko hegemonijo. Zbirka obsega še naslednje kasitsko in elamsko obdobje v Babiloniji. Skupno tako zajema zgodovinski razvoj nekako od 2800—1155.

A. Parrot uporablja svoja izvajanja za pojasnjevanje edinstveno bogatega gradiva. Reprodukije so lepo uspele. V podrobnosti se ne moremo spuščati.

Avtorju je treba priznati, da je skušal napraviti svojo zbirko bralcu kolikor mogoče dostopno. Tako je že pri posameznih obdobjih skušal (s tabelami in zemljevidi) ponazoriti svoja izvajanja. V edinstveno bogati dokumentaciji je dodal prav obširen (str. 341—361) slovarček lastnih imen, zlasti zemljepisnih in osebnih. Obširna in detajlirana je tudi bibliografija (str. 363—371). Sledi arheološka dokumentacija s podatki o umetninah, reproduciranih v tej zbirki. Končno dodaja A. Parrot več zemljepisnih kart: podrobno karto za sumersko ozemlje, večjo za Prednjo Azijo z Egiptom in šest manjših za različna razvojna obdobja. Uporabnost kart olajšujeta abecedno urejena seznama antičnih in modernih krajevnih imen.

Te podrobnosti naštevam kot dokaz, s koliko skrbnostjo je avtor skušal svojo zbirko interesantom kar najbolj približati. Za njegovo zbirko smo mu zares hvaležni, ker je z njo odprl svetu poznavanje velikih kulturnih del starih Sumercev.

V. Korošec

Akurgal, Ekrem, Die Kunst der Hethiter (Aufnahmen von Max Hirmer), München (Hirmer Verlag) 1961. 4°, 125 str. teksta, 150 strani reprodukcij.

Isti, Die Kunst Anatoliens von Homer bis Alexander. Berlin (W. de Gruyter) 1961, 4° XII — 350 strani, zemljevid Anatolije.

Pomen Akurgalovih obdelav hetitske in posthetitske anatolske umetnosti bi mogel pravilno oceniti umetnostni zgodovinar. Ker pa je vendarle treba čimprej opozoriti zainteresirano javnost na obe zares pomembni deli, naj o njih vsaj kratko poročam.

Profesor Akurgal, ordinarij za arheologijo na univerzi v Ankari, je svoji monumentalni obdelavi objavil l. 1961, vendar pri različnih založbah. Razvrstitev slikovnega gradiva je v obeh različna. V »Umetnosti Hetitov« je razlaga ločena od celostranskih reprodukcij, kajpak, če izvezamo 25 risb v tekstu. V poznejši »Anatolski umetnosti« so pa slike večinoma uvrščene med besedilo, razen dodatka na str. 301—308.

Kakor omenja avtor, doslej še nimamo celotne obdelave hetitske umetnosti. V zadnjih desetletjih pa se je v turških muzejih nabralo mnogo gradiva, ki priča o hetitski umetnostni kulturi.

A. nam v petih poglavjih razvija zgodovinski in splošni kulturni razvoj posameznih obdobj in nanj sproti navezuje svoja izvajanja o umetnostnem stanju iste dobe.

V prvem poglavju (str. 7—17) obravnava najdbe v grobovih, ki so jih našli (brez napisov) v Alaça Höyük. Splošno (Goetze, Bittel) jih pripisujejo Hatijcem (ali Protohatijcem), ki so bili pred Hetiti (najbrž v zgodnji bronasti dobi, od 2500—2000) gospodarji na poznejšem hetitskem ozemlju. Hatijski vpliv se je ohranil v mitologiji (Illujankaš, Telepinuš), v dvornem ceremonialu